

Dudás Attila, Fazakas Zoltán József, Veress Emőd:

A legfelső bíróságok bíráinak kinevezéséről – összehasonlító jogi szempontból.

A legfelső bíróságok bármely államban kulcsfontosságú szerepet töltenek be, amely rendeltetés azonban túlmutat a klasszikus igazságszolgáltatáson. *A legfelső bíróságok esetében a jogértelmező, jogegységesítő, jogfejlesztő funkció dominál.* A helyes bírói gyakorlat kialakítása végső soron elképzelhetetlen a jogértelmezés ismert módszereinek komplex alkalmazása nélkül. Nem mindegy, kik végzik ezt a tevékenységet: a legfelső bíróságok személyi összetételének vizsgálata különös jelentőséggel bír. Ezért fontos, hogy milyen karriermodell, milyen feltételrendszer és milyen eljárásrend determinálja a legfelső bíróságok bíráinak kiválasztását, kinevezését. Az összehasonlító jogi vizsgálatok egyértelműen jelzik, hogy a legfelső bíróságok személyi összetétele több modell szerint megvalósulhat: létezik a karrier-bírákból álló legfelső bíróság, illetve léteznek olyan modellek, amelyekben pontosan a legfelső bíróságok sajátos tevékenységére való tekintettel a klasszikus bírói karriertől eltérő jogász karrierútnak (például jogász egyetemi tanári vagy ügyészi életpályáknak) is lehet a része a legfelső bírósági kinevezés. Mindkét modell teljesen legitim, megfelelhet a jogállami elvárásoknak, ugyanakkor a tisztán karrier-bírákból összeálló legfelső bíróságok kinevezési rendszere sem mentes a kritikáktól.

A jelen tanulmány két szövetségi állam: Németország, Ausztria, két unitárius köztársaság: Franciaország, Olaszország, valamint három – eltérő elveken szervezett alkotmányos monarchia: Spanyolország, Belgium és Hollandia vonatkozó szabályozását és gyakorlatát vizsgálja, tekinti át, kezdetét jelezve egy olyan kutatási erőfeszítésnek, amely a különböző európai államok legfelső bíróságainak szervezetét, működését és hatásköreit összehasonlító jogi módszerrel vizsgálja. Például érdekes megoldást alkalmaz Spanyolország, ahol kötelező mechanizmus biztosítja, hogy a legfelső bírósági bírák egyötöde a bírói karrierúthoz képest „kívülről” érkezzon. Franciaországban és Olaszországban is nyitott a rendszer, a legfelső bíróságokra a bírói életpályától eltérő karrierutat járó jogászok is kinevezhetőek. A karrier-bírák modelljét megvalósító Hollandia esetében viszont az a leghangsúlyosabb kritika, hogy valójában a bírói elit dönt a bírói kinevezésekről, ezért a rendszer nem átlátható.